

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Raideliikenteen toimintavarmuuden kehittäminen

Väylät ja liikenne

Kaisa Sainio ja Jouko Pirttimäki

23.3.2023

Esityksen sisältö

- ▶ Toimintavarmuus – mitä se on?
- ▶ Toimintavarmuuden nykytila lyhyesti
- ▶ Traficom raideliikenteen toimintavarmuuden kehittäjänä
 - ▶ Sääntely
 - ▶ Yhteistyö
 - ▶ Harjoitukset ja tilaisuudet
 - ▶ Konkreettiset toimenpiteet
- ▶ Linkkivinkkejä toimintavarmuuden kehittämiseen

Toimintavarmuus – mitä se on?

- ▶ Varautuminen: *”Toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa tilanteissa”.*
- ▶ Painopiste oli ennen poikkeusolojen suunnittelussa (poikkeusolot oli sota)
- ▶ Nykyisin painopiste on **häiriötilanteiden hallinnassa**, poikkeusolojen suunnittelua kuitenkin unohtamatta.
- ▶ **Normaalioloissa** suoritettavilla toimenpiteillä luodaan edellytykset toiminnalle poikkeusoloissa eli luodaan toimintavarmuutta varautumisen keinoin.
- ▶ Varautumista tulisi ajatella osana viranomaisen ja yrityksen jokapäiväistä toimintaa.
- ▶ Varautumisen toimenpiteillä tulisi turvata **yrityksen toiminnan jatkuvuutta** mahdollisimman pitkälle kaikissa tilanteissa/olosuhteissa.
- ▶ VARAUTUMINEN – TOIMINNAN JATKUVUUDEN TURVAAMINEN - TOIMINTAVARMUUS
- ▶ Keskeisintä on TOIMINTAKYKY ja RESILIIENSSI

- Verkostoituminen kaiken a ja o, kukaan ei pärjää yksin.

Toimintavarmuuden nykytila lyhyesti

- ▶ Suomessa rataverkon haltijoita sekä rautatieliikenteen harjoittajia n. 180 kpl - kaikilta edellytetään varautumista.
 - ▶ Varautuminen/toimintavarmuus on vielä turvallisuuden osa-alueena monille vierasta: sisäistettävä, mitä varautumiselta edellytetään toimintakyvyn ylläpitämiseksi.
 - ▶ Viimeaikaiset kriisit kuten COVID-19 sekä Ukrainan sota ovat herättäneet kiinnostusta varautumiseen ja yritysten toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen. Mitä seuraavaksi...
- ▶ Kyberturvallisuus- ja security-riskit nousseet esiin uusina huomioitavina seikkoina.
- ▶ Myös kaupunkiraideliikenteen varautuminen tekee vahvasti tuloaan.

- Haasteina erityisesti:
 - rautateiden materiaalinen varautuminen,
 - toimintavarmuuteen liittyvien riskien tunnistaminen ja
 - palveluntuottajat ja alihankinta.

Traficom toimintavarmuuden kehittäjänä: sääntely

- ▶ Raideliikennelaki (1302/2018, 171§) ja laki liikenteen palveluista (302/2017, 58§) sisältävät toimijoille velvollisuudet:
 - ▶ varautua normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin,
 - ▶ huolehtia oman toiminnan mahdollisimman häiriöttömästä toiminnasta normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä
 - ▶ osallistua valmiussuunnitteluun mm. laatimalla valmiussuunnitelma.
- ▶ Traficomien keskeisenä tehtävänä on osaltaan tukea ja mahdollistaa yhteiskunnan kriittisten rautatie- ja kaupunkiraideliikenteen kuljetusten varmistamista.
 - ▶ Traficomien [määräys](#) valmiussuunnittelun järjestämisestä liikennejärjestelmässä
 - ▶ Traficomien [ohje](#) valmiussuunnitelman laatimiseksi raideliikenteessä
 - ▶ Traficomien [ohje](#) raideliikenteen häiriöiden ilmoittamisesta
 - ▶ Traficomien [suositus](#) kyberturvallisuuden edistämisestä raideliikenteessä

Traficom toimintavarmuuden kehittäjänä: yhteistyö

Huoltovarmuus-
keskus

Viranomaiset,
mm. LVM,
Traficom ja
Väylävirasto

Traficom
raideliikenteen
turva-asioiden
yhteistyöryhmä

Huoltovarmuus-
keskuksen alainen
maakuljetuspooli/
raideliikenne-
osasto

Raideliikenteen toimijat
(rautatieliikenteen
harjoittajat, rataverkon
haltijat, kaupunki-
raideliikenteen toimijat)

Komissio/DG
MOVE
Landsec ja
Railsec

Puolustusvoimat

EU:n
erillisvirastot
ERA ja ENISA

Traficom toimintavarmuuden kehittäjänä: harjoitukset ja tilaisuudet

Koulutukset

(Väyläviraston ja Pelastusopiston kanssa)

- Rautateiden valmiussuunnittelun peruskurssi* 18.-19.4.2023: Mitä varautuminen on?
- Rautateiden valmiussuunnittelu-kurssi* 18.-19.10.2023: Miten varaudun?
- VAK-koulutus rautatie-toimijoille

*) Kaupunkiraideliikenteen vastaavat koulutukset suunnitteilla.

Kysy varautumisesta -päivä

(Väyläviraston kanssa)

- syksy 2023

Kyberturvallisuuden yhteistoimintaharjoitus

(Maakuljetuspoolin kanssa)

- 23.5.2023
- pääpaino Suomen rautatie-liikenteen keskeisimpien palveluiden turvaamisessa

Säädösinfo

- Syksy 2023
- Mukana toimintavarmuus-katsaus

Traficom toimintavarmuuden kehittäjänä: konkreettiset toimenpiteet

▶ **Selvitykset**

- ▶ Raideliikenteen riskit huoltovarmuuden kannalta (10/2022)
- ▶ Kriittinen raidemateriaali (10/2022)
- ▶ Kriittinen rataverkko (2021)
- ▶ Kriittiset raideliikenteen toimijat (2022)

▶ **Kyselyt**

- ▶ Raideliikenteen toimijoiden varautumisen taso (4/2022)

▶ **Valvonta**

- ▶ Traficom toteuttaa toimijoiden toimintavarmuusvalvontaa mm. Auditoinnein ja tarkastuksin vuosittain julkaistavan valvontasuunnitelmansa mukaisesti ([linkki](#) Traficom.fi – valvontasivuille).
 - ▶ Valvonnassa ei etsitä virheitä vaan edesautetaan ja yhdessä valvottavan organisaation kanssa etsitään keinoja toimijoiden toimintavarmuuden kehittämiseksi.

Tuloksia käytetään ennen muuta toimialan toiminnan kehittämiseen - materiaali pääosin turvaluokiteltua.

Linkkivinkkejä toimintavarmuuden kehittämiseen

- ▶ Valmiuslaki
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>
- ▶ Yhteiskunnan turvallisuusstrategia
https://saty.traficom.fi/tyotilat/raideliikenteentoimi-2/suljettu/Sisaiset%20dokumentit/YTS_2017_suomi.pdf
- ▶ Huoltovarmuuden tavoitteet 2018
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181048>
- ▶ Kokonaisturvallisuuden sanasto
https://saty.traficom.fi/tyotilat/raideliikenteentoimi-2/suljettu/Sisaiset%20dokumentit/Kokonaisturvallisuuden_sanasto.pdf
- ▶ Traficomien www-sivut (raideliikenteen toimintavarmuus, ml. kyberturvallisuus)
<https://www.traficom.fi/fi/toimintavarmuus>
- ▶ Kyberturvallisuuskeskuksen www-sivut <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi>

KIITOS

kaisa.sainio@traficom.fi, Twitter: @KaisaSainio
jouko.pirttimaki@traficom.fi

